

**Prokurorluq orqanları ilə əməkdaşlıq. Cinayətkarlığa qarşı mübarizə tədbirlərini müvəffəqiyyətlə həyata keçirən prokurorluq orqanlarının insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində həyata keçirdiyi fəaliyyət bu orqanlarda işin getdikcə təkmilləşməkdə və səmərəsinin artmaqda olduğunu göstərir. Baş Prokurorluğun rəsmi məlumatına, əsasən, aparılmış xidməti yoxlamaların nəticəsi üzrə müxtəlif nöqsan və çatışmazlıqlara yol verdiklərinə görə, 37 nəfər prokurorluq işçisi intizam məsuliyyətinə cəlb edilmişdir.**

Prokurorluq orqanları ilə bağlı Müvəkkilin ünvanına 750 müraciət daxil olmuşdur. Həmin müraciətlərin bir çoxu Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu ilə səmərəli əməkdaşlıq şəraitində araşdırılmış, pozulmuş insan hüquqlarının bərpası istiqamətində zəruri tədbirlər görülmüşdür.

Müraciətlərdə, əsasən, bəzi prokurorluqlar tərəfindən təhqiqata və istintaqa prosesual rəhbərliyin yetərinə həyata keçirilməməsi, törədilmiş və ya hazırlanan cinayətlərə dair daxil olmuş ərizə və digər məlumatlara uyğun olaraq, kifayət qədər səbəblər və əsaslar olmasına baxmayaraq, cinayət işinin başlanılmaması, zəruri istintaq və ya digər prosesual hərəkətlərin həyata keçirilməməsi, şikayətlərdə qeyd edilən xüsusatlara tam və ya qismən araşdırılmaması kimi

təkrar təhqiqata qaytarılmışdır.

Şikayətlərin təhlili göstərir ki, bəzən yerli prokurorluğun əməkdaşları tərəfindən araşdırılması aparılan materiallar üzrə cinayət işinin başlanmasının rədd edilməsi barədə qəbul edilmiş qərarın, müvafiq prokuror tərəfindən təsdiq edilməsinə baxmayaraq, material Baş Prokurorluq tərəfindən öyrənilmədən sonra araşdırmanın tam, hərtərəfli və obyektiv aparılmadığının müəyyən edilməsi nəticəsində, qərarın onu təsdiq etmiş prokuror tərəfindən ləğv edilərək, təkrar araşdırma qaytarıldığı halları da olmuşdur. Belə ki, bəzi rayon prokurorluqlarında ərizəçilərin müraciətlərinə və göstərdiyi xüsusatlara əhəmiyyət verilməmiş, yalnız Müvəkkilin və Baş Prokurorluğun müdaxiləsindən sonra həmin prokurorluqlar tərəfindən aparılmış təkrar

vericiliyin pozulmasına diqqətsiz yanaşır, vətəndaşın şikayətinin qanunla müəyyən edilmiş qaydada araşdırılması əvəzinə, təhqiqatçının materialların işə alınması qərarını mübahisələndirmir.

Araşdırmanın natamam aparıldığı, prosesual qərarları prokuror tərəfindən ləğv edilmiş, icraatında olan material üzrə araşdırmanı natamam apardığına görə araşdırma prosesindən kənar edilmiş, təhqiqata və istintaqa prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun göstərişlərinə əhəmiyyət verməyən, cinayət-prosesual normalarının tələblərinə riayət etməyən, vətəndaşların hüquqlarının və qanuni maraqlarının pozulmasına səbəb olan əməkdaşlar barədə tədbirlərin ciddiləşdirilməsi zəruridir.

İbtidai araşdırma prosesual rəhbərliyin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, vətəndaşların müraciətlərinə baxılması və onların qəbulu işinin daha da təkmilləşdirilməsi, aşkarlığın təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin davam etdirilməsi, prokurorluq orqanları tərəfindən insan hüquqlarının və azadlıqlarının daha səmərəli təmin edilməsi və etibarlı məhkəmələrin fəaliyyətinin müasir tələblər səviyyəsində qurulması, notariat və qeydiyyat qurumlarının işinin təşkili, məhkəmə qərarlarının icrası üzrə fəaliyyətin



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında  
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına  
Dövlət Dəstəyi Fondu

# KIVDF

www.kivdf.gov.az

*Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb*



## Azərbaycanda Müvəkkilliyyətin insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində hüquq-mühafizə orqanları ilə əməkdaşlığı

hallar öz əksini tapmışdır.

Müvəkkilin prokurorluq orqanlarına müraciətlərindən sonra aparılmış yoxlamalar əsasında bir çox hallarda cinayət işinin başlanmasının rədd edilməsi, cinayət işi üzrə icraatın dayandırılması, cinayət işinin icraatına xitam verilməsi barədə qərarlar ləğv edilmiş, həmçinin, toplanılmış materiallar istintaq orqanına göndərilmiş və cinayət işi başlanılmış, habelə, sübutların qiymətləndirilməsindən sonra törədilmiş cinayət əməli Cinayət Məcəlləsinin bir maddəsindən digər maddəsinə tövsif edilmiş, habelə, istintaq aidiyyəti dəyişdirilmiş, həmçinin, nöqsanların aşkar edildiyi hallarda, habelə, müraciətlərdə göstərilmiş xüsusatlara hertərəfli və obyektiv araşdırılması üçün zəruri hallarda aidiyyəti üzrə əməliyyat tapşırıqları və göstərişlər verilmişdir.

Materiallar üzrə tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırma aparılmadığı hallar müəyyən edilmiş, belə hallarda, cinayət işinin başlanmasının rədd edilməsi haqqında qərarlar təhqiqata və istintaqa prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokuror və ya yuxarı prokurorluq tərəfindən ləğv edilərək, material

araşdırma zamanı qəbul edilmiş qərar üçün əsasların natamam olduğu müəyyən edilmişdir. Lakin xüsusi olaraq, qeyd edilməlidir ki, Baş Prokurorluğun müdaxiləsi olmadan da, bu nöqsanlar vaxtında aradan qaldırılabilir.

Törədilmiş və ya hazırlanan cinayət haqqında məlumatların alındığı, hər bir halda, təhqiqatçı, müstəntiq və ya ibtidai araşdırma prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokuror cinayət işi başlamaq, cinayət işinin başlanılmasını rədd etmək, məlumatı istintaqa aidiyyəti üzrə göndərmək, xüsusi ittiham qaydasında təqib olunan cinayətə dair məlumatı məhkəmə aidiyyəti üzrə göndərmək kimi qərarlardan birini qəbul etməlidir. Lakin bəzən qanunun bu tələbinə əməl edilmir və vətəndaşın müraciəti üzrə müvafiq prosesual qərar qəbul edilmiş əvəzinə, həmin müraciət ümumi qaydada arxivə göndərilir. Bəzən ibtidai araşdırma prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokuror da müvafiq müraciətlər üzrə həyata keçirilmiş hərəkətlərin qanunauyğun olub-olmamasına düzgün qiymət vermir. Belə şikayətlərin yoxlanılması məqsədilə göndərilən prokuror da müvafiq qanun-

təkmilləşdirilməsi sahəsində bir sıra tədbirlər görülmüşdür.

Müvəkkil Ədliyyə Nazirliyi ilə əməkdaşlıqda fəaliyyət göstərmiş, istər təsisatda, istərsə də regionlarda keçirilmiş tədbirlərdə ədliyyə orqanlarının əməkdaşları da iştirak etmişlər. Təsisatla Ədliyyə Akademiyası arasında qarşılıqlı-səmərəli əməkdaşlıq əlaqələri davam etdirilmiş, icbari təlim kurslarının məşğələlərində aparatın əməkdaşları dinləyicilər qarşısında müxtəlif mövzularda mühazirələr oxumuşlar.

Qeyd edilənlərlə yanaşı, bəzi şikayətlərdə notariat, qeydiyyat və bələdiyyə orqanlarının, habelə, icra məmurlarının fəaliyyətindən narazılıq, o cümlədən, süründürməçilik halları öz əksini tapmışdır. Həmin şikayətlər üzrə aparılmış araşdırmalar nəticəsində, bir sıra hallarda, vətəndaşların pozulmuş hüquqları bərpa edilmişdir.

Rəsmi məlumatlara əsasən, vətəndaş müraciətlərinə baxılmasında nöqsanlara yol verildiyinə görə, 34 ədliyyə işçisi ciddi intizam məsuliyyətinə cəlb olunmuşdur. Bununla yanaşı, pozuntulara yol vermiş 388 bələdiyyə sədri inzibati məsuliyyətə cəlb edilmiş,

aşkar edilmiş hüquq pozuntuları, o cümlədən, maliyyə əyintiləri ilə əlaqədar hüquqi qiymət verilməsi üçün 65 material prokurorluğa göndərilib.

1009 müraciətdə məhkəmə qərarlarının icra edilməməsi və ya uzun müddət icrasız qalması, süründürməçiliyə yol verilməsi, icra məmurları tərəfindən vətəndaşlarla münasibətdə etik davranış qaydalarının pozulması kimi hallar, onlardan 374 müraciətdə isə, aliment tələbinə dair qərarların icra edilməməsi göstərilmişdir.

İcra məmurlarının öz səlahiyyətlərindən yetərinə istifadə etmədiyi, borclunun axtarışı ilə bağlı tədbirlər görmədən, işi icra etmədən məhkəməyə qaytardığı hallar da, hüquqların pozulmasına səbəb olmuşdur. Bəzi icra məmurlarının öz vəzifələrinin icrasına qeyri-peşəkar və laqeyd münasibəti də hüquqların pozulmasına səbəb olmuşdur.

Rəsmi məlumatlara əsasən, bəzi icra qurumlarının fəaliyyətində aşkar olunmuş ciddi nöqsanlara görə, 35 əməkdaş intizam məsuliyyətinə cəlb edilmiş, onlardan 2-si ədliyyə orqanlarından xaric olunmuş, 3 nəfər isə tutduğu vəzifədən azad edilmişdir.

Alimentin borclu tərəflərindən vaxtında ödənilməməsi və ya ödənişdən boyun qaçırılması, ödənişin yubadılması, yaxud da borclunun icra qurumlarından gizlənməsi müvafiq məhkəmə qərarlarının icra edilməsinə maneçilik törədir.

İcra hərəkətlərinin həyata keçirilməsinə baxmayaraq, borclu tərəfin işləməməsi, rəsmi iş yerinin olmaması, tələbin yönəldilə biləcəyi əmlakın və digər gəlirlərin aşkar edilməməsi, əmək qabiliyyəti olmayan borclunun işləyə bilməməsi, pensiya (müavinət) almaması və ya məbləğinin az olması, müxtəlif qanunazidd yollarla borcu ödəməkdən yayınması və gizlənməsi, ölkənin hüdudlarını tərk etməsi səbəbindən, aliment borcunun ödənilməsində çətinliklər yaranır, yaxud da ödənişin təmin edilməsi mümkün olmur.

Boşanmalar nəticəsində, alimentin müəyyən edilməsi və əmlakın bölünməsi zamanı məhkəmələr tərəfindən ana və uşaqların mənafeyi, o cümlədən, sosial təminat, mənzil və mülkiyyət hüquqları nəzərə alınmalıdır.

**VAHİD ÖMƏROV,**  
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru